

Del 1

Allmänt förhållningssätt som gäst i naturen

Allemansrätten

Allemansrätten har sitt ursprung i gammal sedvänja och är idag grundlagsskyddad. Däremot är den inte en egen lag utan begränsas av lagar som talar om vad man inte kan göra i naturen. Alla rättigheter villkoras ofta mot skyldigheter att värna om de rättigheter vi har i samhället. Så även med Allemansrätten. Det gäller även att visa hänsyn gentemot växt- och djurlivet och mot andra som vistas i skogen. Svenska Orienteringsförbundet har på eget initiativ förbundit sig att ibland gå längre vad gäller hänsynstaganden än vad Allemansrätten anger.

Möjligheten att vara i naturen tar vi ofta för given men våra skyldigheter att vårda dessa rättigheter kanske inte är lika självklara för alla även om det står inskrivet i grundskolans läroplaner.

Allemansrätten kan sammanfattas i orden "inte störa – inte förstöra!"

- Tänk på att inte skada gröda, skogsplantering eller annan känslig mark.
- För att inte störa de som bor i området, tänk på att inte gå över eller vara på någons tomt. De boende har rätt att vara ostörda. Privat mark vi inte ska inkräkta på kallas hemfridszoner.
- Tänk på att inte hindra markägare i deras verksamhet.
- När man springer eller cyklar i terrängen kan det vara risk för markskador.
- Om du passerar inhägnad betesmark, tänk på att inte störa djuren eller skada stängsel. Stäng grinden efter dig så att boskapen inte kommer lös. (NV: Allemansrätten – en unik möjlighet)

På Naturvårdsverket hemsida finns filmer som beskriver hur Allemansrätten fungerar.

[Allemansrätten - vad är det? \(Youtube\)](#)

[Allemansrätten - hur funkar den i skogen \(Youtube\)](#)

[Allemansrätten - hur funkar den vid odlad mark och hagar \(Youtube\)](#)

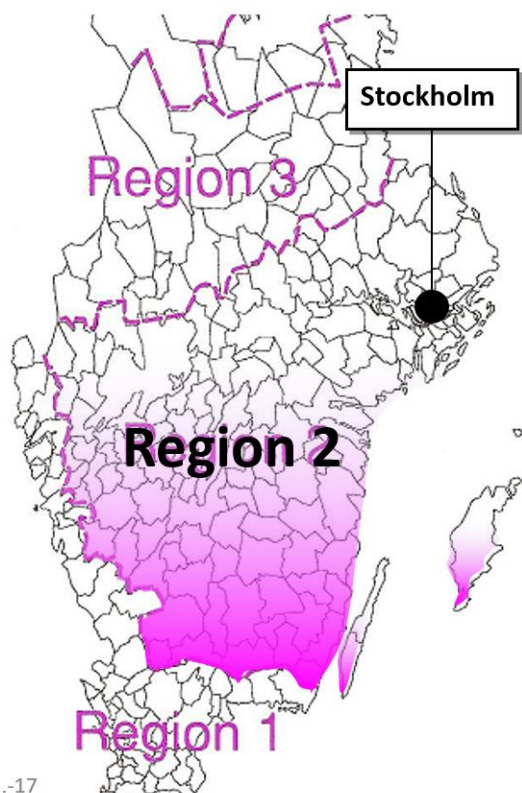
Hemfridszoner

Du får inte gå eller springa över tomtmark – den del av den privata mark som är att beteckna som hemfridszon. Normalt är hemfridszonen markerad på kartan med olivgrön färg. Vid tävling kan denna mark även vara markerad som förbudsområde och då med violett rastring. Enda undantaget för passage av olivgrönt är om det på kartan går en väg eller stig genom tomtmarkeringen.

Jakt – jaktperioder och organisering

Jakten är organiserad i jaktlag. Ett eller flera jaktlag kan finnas på en karta. Under **jaktsäsongen** är det speciellt viktigt att ha en dialog med jägarna. Det största intresset för eventuella jakter är knutet till inledningen av jaktperioderna och då kan det vara bra att planera in arrangemang i tätortsnära områden.

Älg	Start 8 oktober och pågår fram till och med den 31 januari påföljande år
Rådjur	Start 16 augusti och pågår fram till och med den 31 januari påföljande år
Vildsvin	Skär året runt och ofta på pass vid fast utfodringsplatser, s.k. åtlar

Vilt, viltzoner och fågelskydd

Syftet med en frizon för vilt är att skapa ett lugnare område som tillflykt för viltet under den tid arrangemanget pågår. En enda löparens passage av ett sådant område kan då äventyra hela syftet med frizonen. Samma hänsynstagande kan gälla för vissa sällsynta fåglar under häckningstid. Information om sådant bör ingå i ett samråd.

Vårdatumperioden

Region	Period 2 Särskild hänsyn	Period 1 Vårdatum- perioden	Period 3 Särskild hänsyn
1	21-30/4	1/5-30/6	1-10/7
2	21-10/5	11/5-30/6	1-10/7
3	10-20/5	21/5-30/6	1-10/7
4	20-31/5	1/6-10/7	11-20/7
5	1-10/6	11/6-10/7	11-20/7

Perioden är årets känsligaste då alla djur föder och nästa generation ska växa upp. Naturvårdsverket har ända sedan 1937 haft en fastställt tidsperiod – vårdatumperioden – då vi efter [överenskommelse](#) endast får ha enskild orientering och mindre, i storleksordningen klubbintern arrangemang och som helst bör förläggas till tätortsnära områden. Undvik halvöppen kulturmark där det är vanligt att nyfött vilt ligger och trycker. (AW+BanläggARBOKEN)

Åkrar – plantering och kantzoner

En orienterare får inte beträda mark så att skada sker. Detta gäller alla människor som ett brott mot Allemansrätten. Plantering med växande gröda på åker och i skog är förbjudet område oavsett årstid. Detta gäller även vall, dvs självväxande gräs som slås till foder två gånger per år. Detta gäller även åkrarnas kantzoner. Vid överträdelse kan man få böter och det innebär dessutom badwill för orienteringen.

Tävlingsreglerna § 6.3.3 anger bl.a. att "det är förbjudet att beträda åker eller äng med nysådd, växande eller ej skördad gröda. Det är även förbjudet att beträda kantzon mellan odlad mark och dike, staket, stenmur eller dylikt, om inte arrangören har angett annat."

Stängsel, byggnader och tamdjur

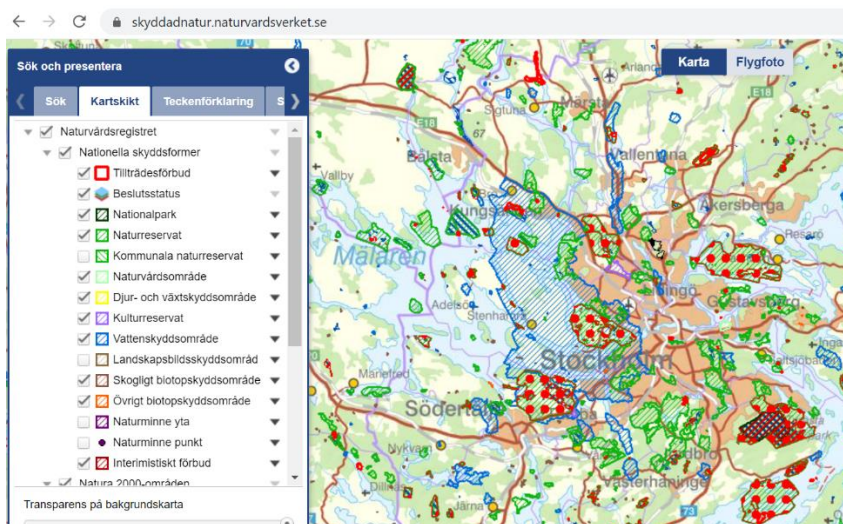
Enligt tävlingsreglerna § 6.3.3. är det förbjudet att klättra på staket, stängsel och plank eftersom de ofta inte tål den belastning som uppstår vid klättring. Passage av dessa får däremot ske enligt § 6.5.4: "Tävlande ska vid passage av dike, staket, stängsel, stenmur eller dylikt iakttä försiktighet så att dessa inte skadas." I Naturvårdsverkets skrift "Allemansrätten – en unik möjlighet" står att "om du passerar inhägnad betesmark, tänk på att inte störa djuren eller skada stängsel. Stäng grinden efter dig så att boskapen inte kommer lös."

Skyddad natur och reservat

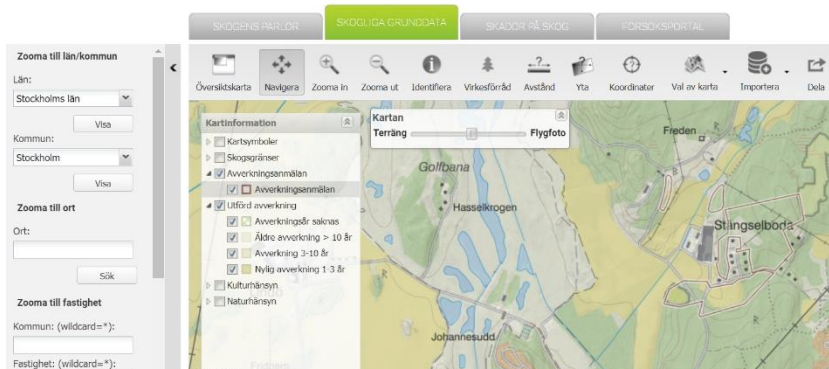
Det finns en mängd olika former för skydd av vår natur och det är viktigt att kunna förhålla sig till detta även om det är kartägaren som ska ha detaljkunskapen. En mycket bra källa till nationalparker, naturreservat, biotopskyddsområden mm är Naturvårdsverkets karttjänst [Skyddad Natur](#). Där kan man få en uppfattning om vilket typ av skydd som varje område åtnjuter genom att klicka i området. På så sätt kommer man åt de skyddsföreskrifter som gäller, vilket är unikt för varje område. För samråd är det också viktigt med den information som upplyser om ägande och förvaltning av området.

Man kan tycka att det är ett stort hinder för oss orienterare att det finns så mycket reservat inom distriktet. Faktum är dock att reservaten bevarar mycket skog åt oss som kanske annars skulle försvinna. I många reservat kan vi både träna och tävla men det krävs alltid tillstånd och i vissa fall dispens för att få arrangera i ett stycke skyddad natur.

En annan viktig källa till skyddad natur är [Skogens Pärlor](#) hos Skogsstyrelsen som fungerar på liknande sätt som Skyddad Natur. Men hos Skogsstyrelsen kan man också få information om avverknings- och anmälningar om avverkning i Skogliga Grunddata, som är en flik i samma karttjänst som Skogens Pärlor.

Skyddad Natur från Naturvårdsverket

Skogens Pärlor och Skoglig Grunddata finner du hos Skogsstyrelsen

”Stadgandet i Miljöbalkens 12 kap. 6§ om anmälan om samråd, Naturvårdsverkets Allmänna råd om anmälan för samråd (NFS 2001:15), Naturvårdsverkets Allmänna råd 96:4 Orientering och andra friluftsanslag (AR 96:4) samt förordningen 1998:301 om verksamhetsutövarens egenkontroll är de mest väsentliga reglerna som orienteringsrörelsen har att följa.” (Ur *Allemansrätten och orientering*)